

Tárczy Edit Zsuzsanna PhD-hallgató,
Miskolci Egyetem Állam- és Jogtudományi Kar
Kereskedelmi Jogi Tanszék

A UCP irányelv implementálása Máltán

1. Bevezetés

Az Európai Parlament és a Tanács 2005 – ben kibocsátotta a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokról szóló 2005/29/EK irányelvet.

A tagállamok tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokkal kapcsolatos szabályozása roppant sokszínű volt a 2005/29/EK irányelv átvétele előtt. Ez a következő körülmények miatt alakult így: először is egyes országok – például Németország – a magánjog, míg más országok – például Svédország – a közjog oldaláról közelítették meg a gyakorlatok kérdését. Másodszor, néhány nemzeti jogrendszerben – így az észak- európai államokban is – a reklámozásra és a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokra vonatkozó joganyag önálló jogágként szerepelt, más jogrendszerekben viszont az említett joganyag a versenyjog részét képezte. Ez utóbbira példa Németország és Belgium. A sokszínű szabályozás harmadik oka, hogy egyes államok – Németország, Belgium – generálklauzulát alkalmaztak, más államok – Anglia, Málta, Ciprus – viszont mellőzték azt.¹ Az irányelv ezt a szétagoltságot hivatott megszüntetni.

Jelen tanulmány célja annak bemutatása, hogy Málta hogyan implementálta az irányelvet.

¹ Jules Stuyck, Evelyne Terryn, Tom van Dyck: Confidence through fairness? The new Directive on unfair business-to-consumer commercial practices in the Internal Market. Common Market Law Review, Vol. 43 no 1 (2006) 111-112. o.

2. A tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok

A 2005/29/EK irányelv hármas szintű tilalmi rendszert vezetett be: megtalálható benne egy általános tilalmat megfogalmazó generálklauzula, másrészt pontosan definiálja a megtévesztő, vagy agresszív kereskedelmi gyakorlatokat, harmadrészt pedig az irányelv melléklete tartalmazza az ún. fekete listás gyakorlatokat.

A megtévesztő kereskedelmi gyakorlat tevőleges magatartás vagy mulasztás következménye is lehet. Előbbinél: a kereskedelmi gyakorlat, amennyiben hamis információt tartalmaz, és ez által valótlan, vagy bármilyen módon – ideértve a megjelenítés valamennyi körülményét – félrevezeti vagy félrevezetheti az átlagfogyasztót, még akkor is, ha az információ az alábbi elemek közül egy vagy több tekintetében tényszerűen helytálló, és feltéve bármelyik esetben, hogy ténylegesen vagy valószínűsíthetően arra készíti a fogyasztót, hogy olyan üzleti döntést hozzon, amelyet egyébként nem hozott volna meg.

Megtévesztőnek minősül a kereskedelmi gyakorlat akkor is, ha az tényszerű összefüggésében, sajátosságaira és körülményeire figyelemmel, az átlagfogyasztót ténylegesen vagy valószínűsíthetően olyan üzleti döntés meghozatalára készíti, amelyet egyébként nem hozott volna meg. Mulasztás eredményeképpen megtévesztőnek minősül az a kereskedelmi gyakorlat, amely a ténybeli körülmények alapján – figyelembe véve annak valamennyi jellemzőjét és feltételét, valamint kommunikációs eszközeinek korlátait is –, az átlagfogyasztó tájékozott üzleti döntéséhez szükséges jelentős információkat hagy ki, és ez által – a körülményektől függően – ténylegesen vagy valószínűsíthetően ahhoz vezet, hogy az átlagfogyasztó olyan üzleti döntést hoz, amelyet egyébként nem hozott volna.

Megtévesztő mulasztás az is, ha a kereskedő jelentős információt hallgat el, vagy azt homályos, érthetetlen, félreérthető, vagy időszerűtlen módon bocsátja rendelkezésre, figyelembe véve az említett bekezdésben leírt szempontokat, illetve ha nem nevezi meg az adott kereskedelmi gyakorlat kereskedelmi célját, amennyiben az a körülményekből nem derül ki. További konjunktív feltétel, hogy a felsoroltak bármelyik esetben ténylegesen vagy valószínűsíthetően ahhoz vezetnek, hogy az átlagfogyasztó olyan üzleti döntést hoz, amelyet egyébként nem hozott volna.

Agresszívnek minősül az a kereskedelmi gyakorlat, amely ténybeli összefüggésében – figyelembe véve valamennyi jellemzőjét és körülményét – zaklatás, kényszerítés – ideértve a fizikai erőszak alkalmazását is –, illetve nem megengedett befolyásolás útján ténylegesen vagy valószínűsíthetően jelentősen korlátozza az átlagfogyasztónak a termékkel kapcsolatos választási szabadságát vagy magatartását, s ez által ténylegesen vagy valószínűsíthetően az

átlagfogyasztót olyan ügyleti döntés meghozatalára készteti, amelyet egyébként nem hozott volna.

A fekete listás gyakorlatok olyan tényállások, amelyek a jogalkalmazó hatóság illetve a bíróság mérlegelése nélkül, minden körülmények között tisztességtelennek minősülnek. Ezeket változtatás nélkül kellett átültetni a nemzeti jogba, felmerülésük esetén a hatóságok nem mérlegelhetik a jogsértés megtörténtét, hanem minden egyéb körülményre tekintet nélkül kötelesek eljárást indítani.²

3. Implementálás Máltán I. – fogalmak

A 2005/29/EK irányelv implementálására a következő módokon került sor:

- önálló törvény született (pl. Csehország, Magyarország, Egyesült Királyság);
- a fogyasztóvédelemre vonatkozó törvényt módosította a jogalkotó (pl. Belgium, Bulgária);
- a tisztességtelen verseny elleni jogszabályt módosította a jogalkotó (pl. Ausztria);
- a piaci gyakorlatokat szabályozó külön törvények módosítása (Dánia, Finnország, Svédország, Norvégia);
- új törvény alkotása és egyidejűleg a reklámtörvény módosítása (Ciprus).

Málta a második csoportba tartozik: a 2008. évi II. törvény módosította a Fogyasztói Ügyekről szóló 1994. évi XXVIII. törvényt (Consumer Affairs Act) és egyúttal beemelte a 2005/29/EK irányelvet is.

A szóban forgó irányelv – ellentétben a korábban kibocsátott irányelvekkel – teljes harmonizációra törekedett, ami azt jelenti, hogy a tagállamok nem térhettek el a rendelkezésektől, azokat teljes egészében voltak kötelesek implementálni.

Ezért is érdekes, hogy Málta 2008. évi II. törvényében bizonyos irányelvbeli fogalmak nem szerepelnek. Így hiányzik – a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokról szóló fejezetből - a fogyasztó és a kereskedő definíciója is.

Ugyanakkor ez a hiány érthető, minthogy a módosító törvény az eredeti törvényben található fogyasztó fogalmát szűkítette le³ az irányelvben szereplőnek megfelelőre.

² 2005/29/EK irányelv 2. fejezet 1. szakasz 5. cikk (1) bek., 6. cikk (1) , (2) bek., 7. cikk (1), (2) bek., 2. szakasz 8. cikk

Elérhető az alábbi honlapon:

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2005:149:0022:0039:HU:PDF>

(utolsó lekérdezés: 2008. június 9.)

³ ACT No. II of 2008 Part I 6. b) pont

Az 1994. évi XXVIII. törvényben ugyanis három bekezdés során határozta meg a jogalkotó a fogyasztót. Az első bekezdés azonos az irányelvel: az a természetes személy, aki az ezen irányelv szabályozási körébe tartozó kereskedelmi gyakorlatok során kereskedelmi, ipari, kézműipari vagy szakmai tevékenységén kívül eső célok érdekében jár el.⁴

Az 1994. évi XXVIII. törvénybeli fogalom csak annyiban tér el, hogy „kereskedelmi gyakorlat” helyett „ügylet”, az „irányelv szabályozási köre” helyett pedig természetesen „törvényt” említ.

Ez a bekezdés maradt tehát, míg a másik kettőt⁵ hatályon kívül helyezte a 2008. évi II. törvény.

Míg a fogyasztó fogalmát szűkíteni, addig a kereskedő fogalmát bővíteni kellett. Így a jogalkotó az 1994. évi XXVIII. törvényben szereplő két bekezdés közé beékelte egy harmadikat is (illetve számozás szerint másodikat, mivel az eredeti második bekezdésből – az átszámozás során – harmadik lett).

Az irányelv a következőképpen határozza meg a kereskedőt: az a természetes vagy jogi személy, aki illetve amely az ezen irányelv szabályozási körébe tartozó kereskedelmi gyakorlatok során kereskedelmi, ipari, kézműipari vagy szakmai tevékenységével összefüggő célok érdekében jár el, valamint aki a kereskedő nevében vagy javára jár el.⁶

Az említett két bekezdés lefedte nagyjából ezt a fogalmat, de a 2008. évi II. törvény kiegészítette ezeket a következővel: minden olyan szervezet – társaság, vagy nem társasági formában működő szervezet - mely díj ellenében javakat és szolgáltatásokat nyújt a fogyasztónak.⁷

Elérhető az alábbi honlapon: http://ec.europa.eu/consumers/rights/docs/transpos_laws_malta.pdf
(utolsó lekérdezés: 2010. december 12.)

⁴ 2005/29/EK irányelv 1. fejezet 2. cikk a) pont

⁵ Ezek a következők voltak: 2.) egyéb olyan egyén – aki nem a vevő, vagy a hasznélvező, vagy nem tagja a fogyasztó háztartásának – akit a fogyasztó kifejezetten, vagy hallgatólagosan felhatalmazott, vagy számára engedélyt adott arra, hogy használja, fogyassza, vagy élvezze az előnyeit azoknak a javaknak, melyek a fogyasztót illetik meg, kereskedelmi, ipari, kézműipari vagy szakmai tevékenység folytán

3.) egyéb természetes, vagy jogi személyi kategóriába tartozó egyén, akit/amit fogyasztóként határoztak meg a törvényi (az 1994. évi XXVIII. törvénybeli) célok érdekében

Consumer Affairs Act Part I Preliminary 2. (ii), (iii)

Elérhető az alábbi honlapon: <http://www.eccnetmalta.gov.mt/filebank/imagebank/pdf/chapt378.pdf>

(utolsó lekérdezés: 2010. december 28.)

⁶ 2005/29/EK irányelv 1. fejezet 2. cikk b) pont

⁷ ACT No. II of 2008 Part I 6. e) pont f) alpont

4. Implementálás Máltán II.

Az irányelv további részeit Málta teljesen átvette, még a fekete listát is úgy építette be a jogalkotó a törvénybe, hogy a lista – az irányelvhez hasonlóan két részből áll: megtévesztő, valamint agresszív gyakorlatokat tartalmazó fejezetekből. A magyar jogalkotó például eltekintett a tagolástól.

Míg a 2008. évi II. törvényben a fenti lista az ún. Első Jegyzék, addig szerepel ezt követően egy Második Jegyzék is, mely a bírságokról szól, s mely nem része a 2005/29/EK irányelvnek.

A Második Jegyzék rendelkezései értelmében, a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatot folytatóval – függetlenül attól, hogy a generál klauzulát, vagy a megtévesztő, vagy az agresszív gyakorlatok tilalmát sérti – e meg – szemben kiszabható bírság alapösszege ezer máltai líra, vagyis 2329.37 euró.

A tényleges bírság kiszabása során figyelembe kell venni a súlyosbító körülményeket is. A Második Jegyzék a következőket említi:

- amennyiben a megvalósított gyakorlat fekete listás, a bírság alapját fel kell emelni, minimum hétszázötven, maximum kétezer lírával
- egyéb gyakorlatok esetén minden gyakorlatért ezer – ezer lírával növelendő az alap
- amennyiben a gyakorlat sebezhető fogyasztói csoportot sért, az alapot ezer lírával kell növelni
- ha a gyakorlat zaklatás, kényszerítés alkalmazásával jár együtt, az alap növelendő minimum hétszázötven, maximum kétezer lírával
- ha a gyakorlat az alapja a kereskedő tevékenységének, az alap növelendő minimum hétszázötven, maximum kétezer lírával

Továbbá az enyhítő körülményeket is figyelembe kell venni a bírság kiszabása során:

- amennyiben az érintett bizonyítja, hogy a gyakorlattal felhagyott az ellene folyó vizsgálat megindításakor, az alap csökkentendő maximum húsz százalékkal;
- amennyiben az érintett bizonyítja, hogy megfelelő lépéseket tett annak érdekében, hogy csökkentse a negatív hatásokat, az alap csökkentendő maximum tíz százalékkal.

A végső bírság összege nem haladhatja meg a húszezer lírát, és nem lehet kevesebb, mint kétszáz líra. Amennyiben az érintett vita nélkül kifizeti a bírságot, az – figyelembe véve a fenti szabályokat – csökkentendő maximum húsz százalékkal.⁸

5. Összegzés

Habár a 2005/29/EK irányelv maximális harmonizációt igénylő irányelvként született meg, és a tagállamoknak nem biztosított szabad mozgásteret, így is találhatóak érdekességek a tagállamok implementálása során. Erre tökéletes példa Málta, a fenti szabályok tükrében.

⁸ ACT No. II of 2008 Second Schedule 1. – 7. pont